

Datum
2017-08-16
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2017-753

Yttrande

Till
Justitiedepartementet

Remiss från Justitiedepartementet - Ny dataskyddslag (SOU 2017:39) Ju2017/04264/L6

Justitiedepartementet har inbjudit Malmö kommun att lämna synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Kommunstyrelsen överlämnar härmed följande synpunkter.

Allmänna synpunkter

Betänkandet är väl genomarbetat och handlar om ett relativt svårtillgängligt rättsområde. Utredningen analyserar relevanta dataskyddsfrågor på ett strukturerat och förklarande sätt samtidigt som den säkerställer att förslaget är förenligt med dataskyddsförordningen. Kommunstyrelsen instämmer i utredningens bedömning om att det är viktigt att sträva efter att den personuppgiftsbehandlingen som är tillåten idag i möjligaste mån ska kunna fortsätta även efter dataskyddslagen har trätt i kraft. Kommunstyrelsen välkomnar därmed att utredningen har tagit som sin utgångspunkt att inte utvidga eller inskränka möjligheterna att behandla personuppgifter, annat än när detta är nödvändigt enligt dataskyddsförordningen. Kommunstyrelsen anser också att det är positivt att dataskyddslagens och personuppgiftslagens sakinnehåll uppvisar stora likheter.

Kommunstyrelsen delar utredningens bedömning om att omfattningen av EU:s dataskyddsreform gör det nödvändigt att tolka utredningens uppdrag tämligen strikt. Kommunstyrelsen anser att den strikta tolkningen av uppdraget bidrar till att betänkandet är tydligt och relativt lättbegripligt trots att de kompletterande bestämmelserna hänger ihop med EU:s omfattande dataskyddsförordning. Enligt kommunstyrelsen bedömning lyckas utredningen väl med sitt uppdrag även om det inte är någon lätt uppgift att göra anpassningar av nationell rätt med anledning av dataskyddsreformen.

Även om utredningen lämnar förslag på generell nivå verkar det som att förslaget har anpassats så långt det är möjligt för att stämma överens med vad som gäller enligt den nuvarande personuppgiftslagen och personuppgiftsförordningen. Det finns en rimlig balans mellan de kompletterande bestämmelserna som dataskyddsförordningen ger utrymme för och person-

uppgiftsreglerna som gäller idag. Utredningen analyserar inte de s.k. registerförfattningarna eller annan sektorspecifik reglering utan föreslår att dessa avvikande bestämmelser ska ha företräde framför dataskyddsförordningen inom det särskilda området. Betänkandet lämnar relativt stort utrymme för ytterligare analys kring sektorspecifika frågor som är särskilt viktiga för myndigheters verksamhet. Det finns därmed behov för ytterligare analys kring eventuella kompletterande bestämmelser rörande behandling av personuppgifter i särskilda verksamhetsområden. Enligt utredningen kommer dessa frågor att ses över av andra utredningar. Kommunstyrelsen ser positivt på den förstärkning förslaget kan medföra för enskildas integritetsskydd.

Kapitel 5: Ett nytt svenskt regelverk om dataskydd

Överväganden och förslag (5.2)

Kommunstyrelsen tillstyrker utredningens förslag och anser att det är positivt att sektorspecifika bestämmelser föreslås ha företräde framför den nya dataskyddslagen.

Kapitel 6: Behandling av personuppgifter utanför dataskyddsförordningens tillämpningsområde

Kommunstyrelsen har inget att invända mot utredningens förslag. Kommunstyrelsen ser positivt på den förstärkning förslaget kan medföra för enskildas integritetsskydd.

Kapitel 7: Förhållandet till yttrande och informationsfriheten

Våra överväganden och förslag (7.4)

Kommunstyrelsen delar utredningens bedömning. Utredningen har valt att föreslå att en upplysningsbestämmelse införs. Det är så som frågan hanteras idag i nuvarande personuppgiftslag och denna modell får anses ha fungerat och ge nödvändigt utrymme för dessa grundläggande rättigheter. Förslaget syftar inte till att varken utvidga eller inskränka rätten till yttrande- och informationsfrihet utan avser bevara nuvarande ordning. Utredningen lyfter att dataskyddsförordningen utvidgar yttrande- och informationsrätten i något avseende, men framhåller även korrekt att det inte påverkar förslaget om en upplysningsbestämmelse, som även mot den bakgrunden är en lämplig lösning då denna inte påverkar balansen mellan de båda rättigheterna – yttrande- och informationsfrihet å ena sidan och rätten till integritet å andra sidan.

Kapitel 8: Rättslig grund för behandling av personuppgifter

Grunden för behandlingen ska i vissa fall vara fastställd (8.3.1)

Kommunstyrelsen har inget att invända mot utredningens bedömning i detta hänseende. Utredningen anser att dataskyddsförordningens artikel 6.3 kan tolkas som att grunden för behandlingen som avses i punkt 1 c och e ska fastställas i en medlemsstats nationella rätt och inte att behandlingen i sig ska fastställas. Kollektivavtal som fastställd grund är ett viktigt tillägg med tanke på den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Behandling för att uppfylla en rättslig förpliktelse (8.3.2)

Kommunstyrelsen har inget att invända mot utredningens förslag. Förslaget lämnar relativt stort utrymme för sektorspecifika frågor.

Behandling som ett led i myndighetsutövning (8.3.3)

Kommunstyrelsen har inget att invända mot förslaget. Kommunstyrelsen anser i enlighet med utredningens bedömning att begreppet myndighetsutövning skall vara grundad på lag eller annan författning eller på annat sätt kunna härledas från bemyndiganden från de högsta statsorganen. Kommunstyrelsen anser att det är positivt att utredningen vill förtydliga detta genom att ta in en bestämmelse i dataskyddslagen även om bestämmelsen utgör ett införlivande av en direkt tillämplig förordningsbestämmelse.

Behandling för att utföra uppgifter av allmänt intresse (8.3.4)

Kommunstyrelsen har inget att invända mot förslaget eftersom bestämmelsen underlättar förståelsen av dataskyddslagstiftningen. Kommunstyrelsen delar utredningens bedömning att det är viktigt att begreppet uppgift om allmänt intresse får en unionsrättslig betydelse eftersom dataskyddsförordningen inskränker myndigheters möjligheter att basera personuppgiftsbehandlingar på vissa rättsliga grunder. Exempelvis kommer det inte längre vara möjligt för myndigheter att basera personuppgiftsbehandling på intresseavvägning i enlighet med art. 6 f. Dataskyddsförordningen begränsar också möjligheterna att basera behandling på samtycke i det fall det råder ojämlikhet mellan parterna. Kommunstyrelsen välkomnar därmed utredningens bedömning i detta hänseende.

Kapitel 9: Barns samtycke som rättslig grund

Överväganden och förslag (9.5)

Kommunstyrelsen har inget att invända mot utredningens förslag. Åldersgränser för barns samtycke är en av de frågor som väckte uppmärksamhet i samband med att dataskyddsförordningen antogs. Det förtjänas att inledningsvis betona att det endast handlar om samtycke i förhållande till informationssamhällets tjänster riktade till barn. Kommunens huvudsakliga behandling av barns personuppgifter påverkas därför inte av förslaget.

När kommunen behandlar barns personuppgifter sker det oftast med stöd av någon av de i 10 § a) till f) personuppgiftslagen uppräknade rättsliga grunderna. Att personuppgiftsbehandlingen grundar sig på samtycke sker i viss utsträckning, t.ex. inom skolan, socialtjänsten och på kultur- och fritidsområdet. Gemensamt för sådan behandling är att den grundar sig på frivillighet hos barnet och i förekommande fall barnets vårdnadshavare. Inom skolans verksamhet behövs samtycke t.ex. för viss behandling av barns personuppgifter hos kuratorerna och hos skolhälsovården om den tillämpar sammanhållen journalföring. Dessa verksamheter bedrivs dock inte med hjälp av informationssamhällets tjänster och påverkas därför inte av förslaget. När skolan använder sig av informationssamhällets tjänster i undervisningen, vilket är vanligt förekommande, sker det med stöd av 10 § b) och d) personuppgiftslagen, och inte med elevernas samtycke, om det utgör en obligatorisk del av skolans pedagogiska verksamhet. Däremot kan viss frivillig verksamhet, t.ex. publicering på internet, ske med samtycke. Vid sådan senare behandling påverkar således utredningens förslag kommunens verksamhet. Kultur- och fritidsarrangemang som vänder sig till barn och ungdomar och vilka använder sig av informationssamhällets tjänster utgör exempel på sådan annan verksamhet som påverkas av förslaget.

Utredningens förslag innebär att barn som fyllt 13 år själva kan lämna samtycke till att en internetbaserad tjänst behandlar barnets personuppgifter. Eftersom den gängse åldern i svensk lagstiftning för när ett barn anses kunna samtycka till en personuppgiftsbehandling är 15 år, innebär förslaget att kommunen har att göra skillnad på om den behandlar ett barns uppgifter med samtycke i en tjänst som klassas som ”informationssamhällets tjänster” eller ej. När t.ex. en kurator behöver ett samtycke för att behandla ett barns personuppgifter ska denne beakta att det är vårdnadshavarna som ska lämna ett samtycke om eleven inte fyllt 15 år, medan läraren som i klassrummet vill använda någon av informationssamhällets tjänster med stöd av ett samtycke behöver inhämta ett samtycke från vårdnadshavarna bara om eleven inte fyllt 13 år. Även om det får anses främmande för rättsordningen att ha olika åldersgränser för personuppgiftsbehandlingar beroende på vilket medium som används vid behandlingen, är det inte svårt att ha förståelse för utredningens slutsatser i denna del. Det är svåra avvägningar mellan ett barns rätt till inflytande på detta specifika och för många barn ytterst viktiga område och skyddet av barnens integritet. Kommunstyrelsen delar utredningens bedömning att det förhöjda skydd som dataskyddsförordningen generellt ger vid behandling av barns personuppgifter får anses väga upp och motiverar den tämligen lågt satta åldersgränsen om 13 år på området.

En nackdel med en fast bestämd åldersgräns som inte lyfts i utredningen är hur rätten till integritet hos barn med lägre mognad än en genomsnittlig 13-åring ska tillgodoses. Föräldrabalken har den fördelen att ingen fast ålder anges för barns handlingsförmåga gällande beslut av detta slag. Det innebär att man efter en individuell bedömning av visst barns mognad kan gå både upp och ner i ålder beroende på mognad och frågans karaktär. I kontakter med barn med lägre mognad kan detta inom kommunens verksamhet innebära att även om ett barn har fyllt 15 år kan vårdnadshavarnas samtycke behöva inhämtas för viss personuppgiftsbehandling, gärna tillsammans med barnets samtycke för att tillgodose även barnets inflytande.

Huruvida dataskyddsförordningen ger utrymme för att vid behov införa mer individanpassade bedömningar efter den modell föräldrabalken har, inom det angivna spannet 13 till 16 år, hade förtjänat ett resonemang i utredningen.

Kapitel 10: Känsliga personuppgifter

Överväganden och förslag (10.5.2)

Kommunstyrelsen delar utredningens bedömning avseende behandling av känsliga personuppgifter inom arbetsrättsområdet. Förslaget liknar den nuvarande bestämmelsen i 16 § PUL. Enligt kommunstyrelsen bedömning är det oklart om dataskyddsförordningens begrepp social trygghet och socialt skydd ska ha sådan EU-rättslig innebörd som utredningen menar dvs. att avsikten är att reglera exempelvis sådan behandling som är nödvändig för att arbetsgivare, fackförbund eller arbetsgivarorganisationer ska kunna erbjuda tjänster. Kommunstyrelsen förstår dock varför utredningen har kommit fram till dessa slutsatser i denna del.

Viktigt allmänt intresse (10.6)

Överväganden och förslag (10.6.2)

Kommunstyrelsen tillstyrker förslaget. Förslaget utgör ett viktigt komplement till dataskyddsförordningens bestämmelser särskilt i det fall myndighetens verksamhet inte omfattas av någon sektorspecifik reglering.

Hälso- och sjukvård och social omsorg (10.7)

Överväganden och förslag (10.7.2)

Kommunstyrelsen tillstyrker förslaget. Förslaget liknar den nuvarande bestämmelsen enligt 18 § PUL även om det finns vissa anpassningar till dataskyddsförordningens innehåll.

Kapitel 11: Personuppgifter som rör lagöverträdelser

Överväganden och förslag (11.4)

Kommunstyrelsen har inget att invända mot förslaget. Kommunstyrelsen anser att det är positivt att myndigheters möjlighet att behandla uppgifter om lagöverträdelser tydliggörs i de kompletterande bestämmelserna till dataskyddsförordningen och att förslaget har anpassats så långt det går till de nuvarande bestämmelserna enligt 21 § PUL.

Kapitel 12: Personnummer och samordningsnummer

Överväganden och förslag (12.4)

Kommunstyrelsen tillstyrker förslaget och välkomnar att förslaget motsvarar den nuvarande bestämmelsen i 22 § PUL.

Kapitel 13: Begränsningar av vissa rättigheter och skyldigheter i dataskyddsförordningen*Överväganden och förslag (13.4)*

Kommunstyrelsen tillstyrker förslaget men vill lämna följande synpunkter. Kommunstyrelsen bedömer i enlighet med utredningen att det föreslagna undantaget från informationsplikten gällande sekretess och tystnadsplikt motsvarar den nuvarande bestämmelsen i 27 § PUL. Kommunstyrelsen välkomnar att utredningen föreslår undantag för personuppgifter i löpande text som inte fått sin slutliga utformning när ansökan gjordes eller som utgör minnesanteckning från rätten till registerutdrag.

Eftersom den registrerades rätt att göra invändningar mot vissa personuppgiftsbehandlingar utvidgas i art 21 dataskyddsförordningen jämfört med vad som gäller idag borde det nog övervägas om det finns behov att införa ett generellt undantag från rätten att göra invändningar i dataskyddslagen särskilt när det gäller myndigheter. Detta kan vara viktigt i det fall personuppgiftsbehandling utförs med stöd av uppgift av allmänt intresse enligt art. 6e och behandlingen inte omfattas av särskilda sektorspecifika författningarnas tillämpningsområde där den registrerades rätt att göra invändningar är begränsad. Kommunstyrelsen förstår dock varför utredningen anser att sådana undantag borde övervägas på sektorspecifik nivå.

Kapitel 17: Sekretess*Överväganden och förslag (17.4.3)*

Kommunstyrelsen instämmer i utredningens bedömning. Förslaget innebär ingen förändring i sekreteshänseende i förhållande till vad som gäller idag för ett av kommunen anställt personuppgiftsombud. Reglerna i offentlighets- och sekretesslagen ska gälla på samma sätt som de gör idag. Om man dessutom delar utredningens bedömning att dataskyddsombudet inte intar en sådan självständig ställning i förhållande till den personuppgiftsansvarige i den mening som avses i 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen, blir de handlingar som endast hanteras internt inom den personuppgiftsansvariges verksamhet inte heller allmänna. Det ska tilläggas att denna fråga inte har varit föremål för domstolsprövning och skulle kunna falla ut anorlunda. För handlingar som inkommer eller upprättas, t.ex. för att de skickas till eller från en utomstående, så som en konsult eller en enskild, eller för att de ingår i ett slutbehandlat ärende, får offentlighets- och sekretesslagens regelverk anses utgöra ett tillräckligt skydd.

Överväganden och förslag (17.5.2)

Kommunstyrelsen instämmer i utredningens bedömning. Förslaget motsvarar 21 kap. 7 § i offentlighets- och sekretesslagen. Utredningen har beaktat praxisutvecklingen på området.

Kapitel 18: Sanktioner

Överväganden och förslag (18.5.3)

Kommunstyrelsen ställer sig frågande till sanktionsavgiftens storlek. Kommunstyrelsen ifrågasätter om sanktionsavgift är en lämplig reaktion mot myndigheter och undrar om sanktionsavgiften verkligen har önskad effekt.

Övriga sanktioner och förbudet mot dubbelbestraffning (18.6)

Överväganden och förslag (18.6.4)

Kommunstyrelsen ställer sig frågande till förslaget och undrar om sanktionsavgiften har önskad effekt.

Betalning och verkställighet (18.7)

Överväganden och förslag (18.7.1)

Kommunstyrelsen har inga invändningar mot att avgifterna föreslås tillfalla staten. Kommunstyrelsen anser att det borde finnas möjlighet för tillsynsmyndigheten att bestämma om en längre betalningsfrist särskilt i det fall sanktionsavgiften består av ett högt belopp.

Kapitel 19: Processuella frågor

En rättssäker handläggning hos tillsynsmyndigheten (19.5)

Överväganden och förslag (19.5.3)

Kommunstyrelsen har inget att invända mot förslaget och tycker att det är viktigt att tillsynsmyndigheten kan vidta åtgärder vid sin tillsyn över tillämpningen av de nationella bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen. Kommunstyrelsen anser även att det är viktigt att den som administrativa sanktionsavgifterna riktas mot getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse.

Kapitel 21: Konsekvenser

21.4 Konsekvenser i övrigt

Förslag till ny dataskyddslag hänger ihop med dataskyddsförordningens bestämmelser och kommer att medföra konsekvenser för den kommunala verksamheten. Kommunstyrelsen anser att dataskyddsförordningen och de kompletterande nationella bestämmelserna kan medföra ökade kostnader som är förknippade med bl.a. administration, dokumentation, tekniska åtgärder, anpassningar av IT-system och utbildningsinsatser. Sammanfattningsvis bedömer kommunstyrelsen att flesta kostnader är relaterade till genomförandet av dataskyddsförordningen i generellt. Kommunstyrelsen anser dock att det finns viss risk för ökade kostnader när det gäller möjlighet att ta ut höga administrativa sanktionsavgifter av myndigheter enligt utredningens förslag.

Övriga förslag

Gällande övriga förslag antingen instämmer kommunstyrelsen i dessa eller har inget att invända mot dem eller har några synpunkter att framföra.

På kommunstyrelsens vägnar

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Pia Kanold
.....